

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

William H. McNeill

ΒΕΝΕΤΙΑ

ΓΕΦΥΡΑ ΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

(1081 - 1797)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Διεύθυνση σειράς: Κωνσταντίνα Μπότσιου

ΒΕΝΕΤΙΑ: ΓΕΦΥΡΑ ΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗΣ, 1081-1797

Τίτλος πρωτοτύπου: *Venice: The Hinge of Europe, 1081-1797*

Συγγραφέας: William H. McNeill

Μετάφραση: Γεωργία Μίχα

Επιμέλεια-Διόρθωση: Χρύσα Φραγκιαδάκη

© Licensed by The University of Chicago Press, Chicago, Illinois, U.S.A.

© 1974 by The University of Chicago. All rights reserved.

© 2020, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2020

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-484-562-0

WILLIAM H. McNEILL

ΒΕΝΕΤΙΑ

ΓΕΦΥΡΑ ΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗΣ, 1081-1797

Μετάφραση: Γεωργία Μίχα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Στον πατέρα μου John Thomas McNeill,
η οικουμενική αντίληψη του οποίου για το παρελθόν
της Ευρώπης διαμόρφωσε τη δική μου. Η αφοσίωση που επέδειξε
στην εκκλησιαστική ιστορία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του
ίσως να βρει εδώ ένα διακριτικό της ισοδύναμο.

**ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΦΑΝΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, 1802**

Κάποτε κατείχε την υπέροχη Ανατολή·
Και ήταν η προστάτιδα της Δύσης: η αξία
Της Βενετίας δεν εξέπεσε από τη γέννησή της,
Βενετία, το αρχαιότερο Τέκνο της Ελευθερίας.
Ήταν μια πόλη παρθενική, ελεύθερη και λαμπερή·
Καμία πανουργία να την αποπλανήσει, καμία βία
να την παραβιάσει δεν μπορούσε·
Και σαν ήταν να ενώσει τον εαυτό της μ' ένα Ταίρι,
Έπρεπε να νυμφευθεί τη Θάλασσα την παντοτινή.
Τι κι αν είδε τις δόξες εκείνες να ξεθωριάζουν,
Τους τίτλους αυτούς να χάνονται κι εκείνη τη δύναμη
να παρακμάζει·
Φόρο θλίψης πρέπει να της αποδώσουμε
Σαν φτάσει η στερνή μέρα της μακραίωνης ζωής της:
Άνθρωποι είμαστε, και πρέπει να θρηνούμε όταν σβήνει
ακόμα κι η Σκιά όσων υπήρξαν κάποτε σπουδαία.

Γουίλιαμ Γουόρντγουορθ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό σημείωμα.....	9
Εισαγωγή.....	12
1. Η φραγκική εισβολή στον Λεβάντε, 1081-1282.....	19
2. Η Βενετία ως Μεγάλη Δύναμη, 1282-1481.....	87
3. Πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις, 1282-1481.....	151
4. Η Βενετία ως Περιθωριοποιημένη Πολιτεία, 1481-1669.....	199
5. Η Βενετία ως Πολιτισμική Μητρόπολη, 1481-1669.....	246
6. Η Βενετία γίνεται αρχαϊκή και χάνει την επιρροή της στο εξωτερικό, 1669-1797.....	337
Σημειώσεις.....	373
Ευρετήριο ονομάτων και τοπωνυμίων.....	467

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το 1944, όταν επισκέφτηκα για πρώτη φορά την Ελλάδα και τα εκπληκτικά οχυρά του Ναυπλίου και της Ακροκορίνθου, η εικόνα του Λέοντα του Αγίου Μάρκου, που είναι λαξευμένος στους προμαχώνες τους, μου προκάλεσε μεγάλη έκπληξη. Τίποτε από όσα είχα μάθει κατά τη σχολική μου εκπαίδευση δεν με είχε προετοιμάσει για την ύπαρξη τόσο απτών αποδείξεων της πρώτης υπερπόντιας αυτοκρατορίας της δυτικής Ευρώπης. Ύστερα από χρόνια, τότε που οι επισκέψεις των Αμερικανών στη Ρωσία ήταν ακόμη ασυνήθιστες, βρισκόμουν ένα απόγευμα στο σπίτι ενός συναδέλφου και έβλεπα διαφάνειες της παλαιάς Μόσχας, απ' όπου εκείνος είχε μόλις επιστρέψει, συνειδητοποιώντας ξαφνικά ότι η αρχιτεκτονική που κοιτούσα μαρτυρούσε ομοιότητες με την ιταλική. Αυτή ήταν μία ακόμη έκπληξη για μένα. Αργότερα, η συγγραφή ενός άρθρου για την *Encyclopedia Americana* στην Κρήτη, ένα έργο που είχα αναλάβει αποκλειστικά για βιοποριστικούς λόγους, με οδήγησε σε μια τρίτη αναπάντεχη ανακάλυψη: της κρητικής τέχνης και λογοτεχνίας του 17ου αιώνα.

Από τέτοιες τυχαίες εμπειρίες, που εκτείνονται σε διάρκεια μεγαλύτερη των είκοσι ετών, προέκυψε αυτό το βιβλίο. Καθώς οι έρευνές μου αποκτούσαν σαφέστερο προσανατολισμό και περιεχόμενο, το συγκεκριμένο έργο εξελίχτηκε σε ένα δίδυμο, διορθωτικό συμπλήρωμα του βιβλίου μου *Europe's Steppe Frontier, 1500-1800* (Σικάγο, 1964). Στο βιβλίο εκείνο είχα επιχειρήσει να περιγράψω τους συσχετισμούς ανάμεσα σε τρεις αυτοκρατορίες της ανατολικής Ευρώπης: των Αψβούργων, την Οθωμανική και τη Ρωσική.

Ενώ η εργασία εκείνη προσέγγιζε τις εν λόγω περιοχές διά ξηράς, το παρόν βιβλίο επιχειρεί να επισκεφτεί τις ίδιες περιοχές διά θαλάσσης, εξετάζοντας τους συσχετισμούς που αναδύθηκαν πρωτίστως μέσω επαφών τις οποίες δημιούργησαν και καλλιέργησαν άνθρωποι που ταξίδευαν με πλοία.

Το βιβλίο αυτό έλαβε την αρχική του μορφή χάρη σε δύο μαθήματα που δίδασκα στο Τμήμα Ιστορίας του Πανεπιστημίου του Σικάγου στο πλαίσιο των τυπικών διδακτικών μου καθηκόντων. Μία από τις πολυτιμότερες πτυχές της πανεπιστημιακής ζωής είναι ότι σου δίνει τη δυνατότητα να παρουσιάσεις στους φοιτητές ιδέες που βρίσκονται σε εμβρυϊκό στάδιο και να ωφεληθείς από τις αντιδράσεις τους· στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αρχική μου άγνοια έκανε την άμεση καθοδήγηση που είχα από τρεις μαθητές μου (τον Robert Finlay, την Andrea Martonffy και τον Thomas Noonan), οι οποίοι υπέμειναν το 1968 την πρώτη μου απόπειρα να βγάλω άκρη με την εμπειρία μου από τη Βενετική Αυτοκρατορία, πολύ ευρύτερη απ' ό,τι συνηθίζεται σε τέτοιου είδους σχέσεις.

Το προνόμιο του ελεύθερου χρόνου που μου πρόσφερε η υποτροφία του Ιδρύματος Guggenheim μού επέτρεψε να εκπονήσω την τελευταία μου έρευνα στη Βενετία, την Αθήνα και την Τουρκία το φθινόπωρο του 1971 και να ολοκληρώσω το έργο της σύνθεσης τους μήνες που ακολούθησαν. Όταν ολοκληρώθηκε το χειρόγραφο, οι ακόλουθοι διακεκριμένοι πανεπιστημιακοί ξόδεψαν απλόχερα το πολυτιμότερο όλων των αγαθών, τον χρόνο τους, για να ελέγξουν το κείμενο: Fernand Braudel, Eric Cochrane, T. Bentley Duncan, Deno Geanakoplos, John F. Guilmartin, Hilal Inalcik, Arcadius Kahan, Frederic C. Lane, Traian Stoianovich, Speros Vryonis και Lynn White, Jr. Οι ειδικοί αυτοί διόρθωσαν από κοινού πολλά σφάλματα και πρότειναν διάφορες τροποποιήσεις σε δικές μου διατυπώσεις. Δύο από αυτούς με βοήθησαν ιδιαίτερα: ο Hilal Inalcik, η προθυμία του οποίου να μου συγχωρέσει πολλά πράγματα που αγνοούσα περι

οθωμανικής ιστορίας εναρμονίστηκε πλήρως με τις διεισδυτικές του παρατηρήσεις για τη βελτίωση του κειμένου, και ο John Guilmartin, οι γνώσεις του οποίου για τη ναυτοσύνη των μεσογειακών λαών και τη ναυτική τεχνολογία του 16ου αιώνα διέυρυναν την κατανόησή μου, προσθέτοντας μια νέα διάσταση σε αυτήν.

Εκτός από όσους ανέφερα, το προσωπικό του τμήματος Venezia e Oriente του Ινστιτούτου Giorgio Cini στη Βενετία υπήρξε άκρως συνεργάσιμο· το ίδιο και ο Frank Walton, ο διευθυντής της Γενναδείου Βιβλιοθήκης στην Αθήνα. Είμαι, επίσης, βαθύτατα υπόχρεος στην τουρκική κυβέρνηση, η οποία με αντιμετώπισε σαν επίσημο επισκέπτη όταν άρχισα να κάνω έρευνες στην περιοχή όπου γεννήθηκε η Οθωμανική Αυτοκρατορία στις δύο πλευρές της Θάλασσας του Μαρμαρά. Τέλος, το Πανεπιστήμιο του Σικάγου, το οποίο μου παραχώρησε άδεια από τα καθήκοντά μου, συνεχίζοντας όμως να μου παρέχει το δικαίωμα να χρησιμοποιώ τις βιβλιοθήκες του, μου πρόσφερε το ανθρώπινο και θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου δημιουργήθηκε αυτό το βιβλίο.

Λάθη εξακολουθούν σίγουρα να υπάρχουν (μερικά από αυτά είναι αναμφίβολα σοβαρά), τα οποία οφείλονται τόσο σε δική μου άγνοια όσο και στην περιορισμένη ευαισθησία μου ή την ατελή σύλληψη εννοιών εκ μέρους μου. Για όλες αυτές τις ατέλειες εξακολουθώ να είμαι ο αποκλειστικός υπεύθυνος· όσοι άσκησαν κριτική στο έργο μου –καθένas με τον τρόπο του και σε διαφορετικό βαθμό– μπόρεσαν να μειώσουν μόνο τη συχνότητα των σφαλμάτων μου, ενίοτε και το εύρος τους.

Γ. Χ. Μ.

Ιανουάριος του 1973

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ αυτό επιχειρώ να περιγράψω τις συνεχείς διακυμάνσεις των τάσεων και των δεξιοτήτων που αναπτύχθηκαν σε όλη τη νότια και ανατολική Ευρώπη από τον 11ο μέχρι τον 18ο αιώνα. Η αφνίδια ανάδυση της λατινικής Ευρώπης μετά το 1050 μ.Χ. σχεδόν σε επίπεδο ισοτιμίας, ακόμη και υπεροχής σε κάποιους τομείς, έναντι των επιδέξιων ήδη από την αρχαιότητα Ελλήνων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ορίζει τη χρονολογία έναρξης αυτής της περιόδου, η οποία εκτείνεται μέχρι την εποχή που ο Ναπολέοντας αφάνισε τη Βενετική Δημοκρατία και Αυτοκρατορία, το 1797, μόλις επτακόσια χρόνια αφότου η Α΄ Σταυροφορία είχε εγκαινιάσει τις πρώτες αυτοκρατορικές επιχειρήσεις της λατινικής Ευρώπης στον Λεβάντε.

Πρωταγωνιστές αυτής της ιστορίας είναι άνθρωποι που μιλούσαν γλώσσες ρομανικές, ελληνικά, σλαβικά και τουρκικά. Μια τέτοια ποικιλομορφία δημιουργεί μεγάλα εμπόδια για την κατανόηση των διεργασιών που έλαβαν χώρα καθ' υπέρβαση τόσο πολλών γλωσσικών συνόρων. Επιπλέον, η υπάρχουσα ιστοριογραφία είναι απρόθυμη να ενσωματώσει το εύρος της εικόνας που προσπαθεί να αναδείξει αυτό το βιβλίο. Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον των περισσότερων ιστορικών που ασχολούνται με την ιστορία της νότιας και ανατολικής Ευρώπης έχει επικεντρωθεί πρωτίστως στην αναζήτηση εθνικών καταβολών ή στην ανάδειξη των λαμπρών επιτευγμάτων των διαφόρων εθνών που μοιράστηκαν τα εδάφη τα οποία εξετάζουμε. Εκτός αυτού, η θρησκευτική αντιπάθεια μεταξύ ορθόδοξων και Λατίνων χριστιανών εξακολουθεί να επηρεάζει (ασυνείδητα μερικές φορές) τη στάση των σύγχρονων μελετητών. Η κληρονομιά του φόβου μεταξύ μουσουλμάνων και χριστιανών,

του μίσους και της παραπληροφόρησης, είναι εξίσου διάχυτη και πολύ εμφανέστερη στα ιστορικά έργα που έχουν γραφτεί για τη νότια και την ανατολική Ευρώπη. Αυτό οφείλεται στο ότι τα εθνικιστικά κινήματα που αναπτύχθηκαν τον 19ο αιώνα σε χριστιανικούς λαούς των Βαλκανίων επιβεβαίωσαν εκ νέου και ενίσχυσαν τον μακραίωνο θρησκευτικό ανταγωνισμό μεταξύ χριστιανών και μουσουλμάνων· παράλληλα, στον βαθμό που αντλούσαν την πνευματική τους έμπνευση από τη δυτική Ευρώπη, τα ίδια αυτά εθνικιστικά κινήματα έτειναν να ελαχιστοποιούν το χάσμα μεταξύ της ορθόδοξης χριστιανοσύνης και των δυτικών ομολόγων της.

Επομένως, το γεγονός ότι οι ιστορικοί έχουν συχνά παραβλέψει ή υποτιμήσει το εύρος και τη σημασία των πολιτισμικών συσχετισμών που διέτρεχαν τη νότια και την ανατολική Ευρώπη κατά τον ύστερο Μεσαίωνα και την πρώιμη νεότερη περίοδο δεν προκαλεί καμία έκπληξη. Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να διορθώσει αυτές τις ατέλειες, χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο αφομοίωσης και/ή πολιτισμικής απώθησης προκειμένου να οργανώσει τα κάπως αποσπασματικά στοιχεία που μπορούμε να αντλήσουμε από τα σύγχρονα ακαδημαϊκά συγγράμματα, τα οποία έχουν γραφτεί σε τέσσερις μόνο γλώσσες. Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν σε μια τέτοια διαδικασία είναι φανεροί. Είναι εύκολο να οδηγηθεί κάποιος σε υπερβολές εμμένοντας σε περιστασιακές εμφανίσεις πολιτισμικών συσχετισμών που υπερέβησαν γλωσσικά και θρησκευτικά σύνορα. Ακόμη πιο δελεαστικό είναι να αναδείξει μια ορισμένη συνοχή γενικεύοντας a priori έννοιες περί κοινωνικών διεργασιών, παρά στηριζόμενος σε ατράνταχτες αποδείξεις. Το πόσο καλά αποφεύγει η παρούσα εργασία τους κινδύνους αυτούς εναπόκειται στην κρίση του αναγνώστη.

Θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι η προσπάθεια να γίνει μια τόσο εκτεταμένη σύνθεση όπως αυτή είναι πρόωρη. Για να αρχίσουν να αναδύονται ξεκάθαρα τα καίρια στοιχεία της οθωμανικής

πολιτισμικής και οικονομικής ιστορίας απαιτείται πολλή δουλειά ακόμη με πρωτογενείς πηγές· το ίδιο μπορεί να ειπωθεί και για πολλά άλλα θέματα. Από την άλλη, η διεξοδική μονογραφική έρευνα αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία συνδεδεμένη κυρίως με μια γενική επισκόπηση της ιστορικής ανάπτυξης. Μέσω της απόδειξης ή (ακόμη πιο χαρακτηριστικά) της κατάρριψης της επάρκειας και της ορθότητας κάποιας γενικής θέσης, η διεξοδική έρευνα κερδίζει μια ακρίβεια και ένα νόημα που δεν μπορεί να αποκτήσει όταν διεξάγεται σε πνευματικό κενό.

Κατά το παρελθόν, αντίπαλα εθνικιστικά ιδεώδη παρείχαν κατευθυντήριες γραμμές στους περισσότερους ιστορικούς της ανατολικής Ευρώπης – και αυτό παρά το ότι η πολυεθνική δομή τόσο της βυζαντινής όσο και της οθωμανικής κοινωνίας απέριπτε αυστηρά τις εθνικές ιστορίες ως προφανή σεκταρισμό. Ο μαρξισμός προσφέρει μια διαφορετική, πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, μολονότι η ταξική δομή και οι οικονομικές σχέσεις της ανατολικής και της νότιας Ευρώπης δεν συνάδουν πλήρως με τις γενικεύσεις που έκαναν εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα ο Μαρξ και ο Ένγκελς, βάσει των όσων γνώριζαν για τα μοτίβα κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης στη βορειοδυτική Ευρώπη. Ειδικότερα, οι κεφαλαιούχοι που έδρασαν όπως οι κεφαλαιούχοι της Δύσης ήταν κυρίως ξένοι, ενώ ο κοινωνικοοικονομικός ρόλος της δημόσιας διοίκησης και των προνομιούχων σωμάτων ενόπλων ανδρών ήταν πολύ σημαντικότερος στην ανατολική και νότια Ευρώπη απ' όσο επιτρέπει το μαρξιστικό δόγμα περί ταξικής πάλης, στην απλούστερη τουλάχιστον και πιο δογματική του μορφή. Εκτός από αυτό, η μαρξιστική ανάλυση δεν φωτίζει ιδιαίτερα τις θρησκευτικές αντιπαλοότητες, που τόσο σημαντικό ρόλο έπαιξαν στην ιστορία της νοτιοανατολικής Ευρώπης, ενώ οι απόπειρες να ερμηνευτεί ο εθνικισμός ως μέθοδος της αστικής τάξης για την παραπλάνηση του προλεταριάτου παραμένουν άκρως ανεπαρκείς σε σχέση με τα γεγονότα.

Υπό το πρίσμα αυτών των συνθηκών, η πρόταση ενός εναλλακτικού μοντέλου για τη μελέτη της ιστορίας της νότιας και της ανατολικής Ευρώπης, το οποίο θα κατευθύνει την έρευνα προς τομείς που δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς μέχρι σήμερα ή θα προσφέρει τις βάσεις για επανεκτίμηση γνωστών δεδομένων, μοιάζει απόλυτα λογική. Η θεμελιώδης υπόθεση στην οποία στηρίζονται όσα ακολουθούν μπορεί να διατυπωθεί αρκετά απλά: όταν μια ομάδα ανθρώπων έρχεται σε επαφή με ένα αγαθό, μια τεχνική ή μια ιδέα που μοιάζει ανώτερη των όσων ήδη γνωρίζουν, θα προσπαθήσει να αποκτήσει και να οικειοποιηθεί αυτό που θεωρεί ανώτερο, υπό την προϋπόθεση ότι κάτι τέτοιο δεν θέτει σε κίνδυνο άλλες αξίες που θεωρεί πολύτιμες.

Οι αντιδράσεις που προκαλούνται από την επαφή με νεοφανή και ανώτερα πολιτισμικά στοιχεία ποικίλλουν σημαντικά: ο επιτυχής δανεισμός ή η επινοητική τους προσαρμογή εντός του πολιτισμικού πλαισίου που τα υποδέχεται σπανίζουν κάπως, έχουν όμως εξαιρετικά μεγάλη ιστορική σημασία, αφού υπό τέτοιες συνθήκες ακριβώς είναι πιθανότερο να γίνουν προσθήκες στις δεξιότητες και τις ικανότητες των ανθρώπων. Πολύ πιο συνήθης, λιγότερο όμως σημαντική από ιστορική σκοπιά, είναι η περίπτωση κατά την οποία οι άνθρωποι κάνουν πίσω, επικυρώνουν εκ νέου την ισχύ του οικείου τρόπου ζωής τους και απορρίπτουν την ελκυστική καινοτομία, επειδή μοιάζει είτε απρόσιτη ή κατά κάποιο τρόπο απειλητική και επικίνδυνη. Σε τέτοιες περιπτώσεις ενδεχομένως οι άνθρωποι να χρειαστεί να ενισχύσουν τους τρόπους με τους οποίους έχουν συνηθίσει να ζουν, έτσι ώστε να αντισταθούν στα θέλητρα που φέρει εγγενώς η έκθεση σε ένα ξένο προϊόν που μας φαίνεται ανώτερο. Η πολιτισμική αλλαγή, η οποία μερικές φορές είναι ιδιαίτερα εκτεταμένη, μπορεί έτσι –κατά παράδοξο τρόπο– να προκύψει από την έντονη προσπάθεια να διατηρηθεί αναλλοίωτη η υπάρχουσα κατάσταση.

WILLIAM H. McNEILL

ΒΕΝΕΤΙΑ

ΓΕΦΥΡΑ ΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗΣ (1081-1797)

Η χιλιόχρονη Γαληνοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας, με κτήσεις στην Ιταλία και την Ελλάδα, και εμπορική κυριαρχία σε όλη τη Μεσόγειο, αποτελεί τον άξονα γύρω από τον οποίο ο βραβευμένος William H. McNeill ανασυνθέτει ολόκληρη την ιστορία της δυτικής Ευρώπης κατά τον ύστερο Μεσαίωνα και τους πρώιμους νεότερους χρόνους. Μέσα από τις διενέξεις και τις αλληλεπιδράσεις καθολικών και ορθόδοξων, τη διαμάχη Ενετών και Βυζαντινών και, κατόπιν, Ενετών και Οθωμανών, ο McNeill εξερευνά τις βάσεις της ενετικής εξουσίας και τις πηγές του πλούτου της, χάρη στις οποίες κατοχύρωσε τη μοναδική της θέση στα σύνορα παπικού και ορθόδοξου κόσμου. Πρόκειται για μια επιβλητική ιστορία της θαλασσοκράτειρας Βενετίας, μια κλασική στιγμή της ευρωπαϊκής ιστοριογραφίας.

*Κανείς άλλος ιστορικός δεν θα μπορούσε να έχει γράψει
μια τόσο άμεση, τόσο εμπειριστατωμένη, τόσο εύπεπτη
και τόσο αμερόληπτη ιστορία αυτής της τόσο μεγάλης αυτοκρατορίας.
Ο McNeill το πέτυχε. Με αξιοθαύμαστο τρόπο.*

FERNAND BRAUDEL

σειρά ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η σειρά περιλαμβάνει έργα Ελλήνων και ξένων συγγραφέων για την ελληνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία, με διεισδυτική και αδογματίστη ματιά. Οι αναζητήσεις του σήμερα συνδέονται με γεγονότα, ιδέες και δυναμικές του παρελθόντος. Η σειρά αναδεικνύει την Ιστορία ως ζωντανό κομμάτι των ταυτοτήτων και των αποφάσεων που συνοδεύουν τα βήματά μας στο παρόν και στο μέλλον.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ Ε. ΜΠΟΤΣΙΟΥ Καθηγήτρια Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ISBN 978-960-484-562-0

Κωδ. μηχ/σης 25.162

www.epbooks.gr